

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 222 221 655

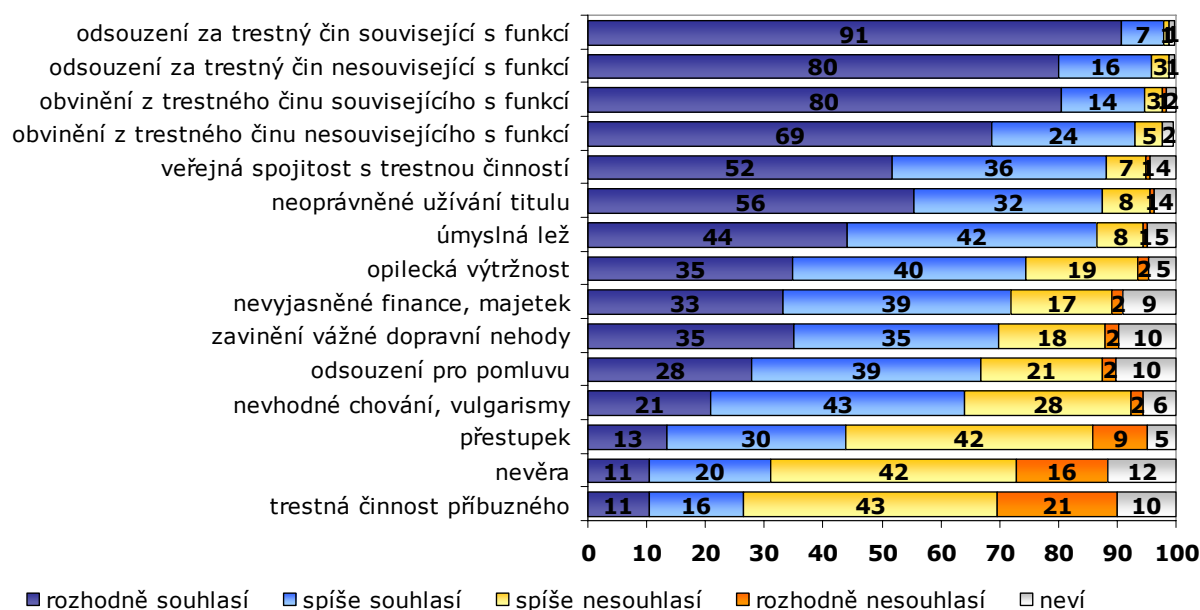
E-mail: michaela.dimitrova@soc.cas.cz

Kdy by měl politik odstoupit ze své funkce?

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2007, v07-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. 3. – 12. 3. 2007</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1046</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PS.19</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>6. dubna 2007</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michaela Dimitrová</i>

Centrum pro výzkum veřejného mínění v březnu 2007 zjišťovalo, které aféry v politickém a veřejném životě považují Češi za slučitelné s výkonem politické funkce a které by naopak podle nich měly vést k rezignaci příslušného politika. Respondentům byla předložena baterie obsahující výčet 15 hypotetických situací, přičemž u každé z nich dotázaní uváděli, zda by na ni politik měl reagovat svým odstoupením.

Graf 1: Důvody pro odstoupení z politické funkce (v %)¹

Pozn.: Důvody jsou řazeny sestupně podle podílu souhlasných odpovědí (rozhodně souhlasí+spíše souhlasí).

Mezi Čechy převládá souhlas s odstoupením politika z funkce téměř u všech uvedených situací. Nejradikálněji se čeští občané staví k aférám souvisejícím s obviněním či odsouzením politika za trestný čin. Odsouzení za trestný čin související s výkonem funkce vidí jako důvod k rezignaci celkem 98 % lidí (91 % uvedlo rozhodný souhlas, 7 % „spíše souhlasí“). Téměř stejný podíl osob (96 %) souhlasí s názorem, že by politik měl odstoupit, pokud je odsouzen za trestný čin, který se nevztahuje k výkonu jeho funkce (konkrétně 80 % respondentů „rozhodně souhlasí“ a 16 % „souhlasí spíše“). Obdobná situace je z hlediska

¹ Znění otázky: „V minulosti se objevila řada případů, kdy někteří čelní politici byli vyzýváni jinými politiky, novináři nebo i částí veřejnosti k tomu, aby odstoupili ze svých funkcí kvůli různým problémům, které se objevily v souvislosti s jejich jménem. Rádi bychom obecně věděli, jaké problémy jsou podle Vás slučitelné s výkonem vysoké funkce v politice a jaké by naopak měly vést k rezignaci příslušného politika. Myslíte si, že by ze své funkce měl odstoupit politik, a) který se v opilosti dopustil výtržnosti, b) který se dopustil společensky nevhodného chování, jako např. vulgárního vyjadřování na veřejnosti, c) který byl přistizhen při manželské nevěře, d) který úmyslně zalhal při veřejném vystoupení, e) který neoprávněně používal akademický nebo vědecký titul, f) který se dopustil přestupku nesouvisejícího s výkonem jeho funkce, např. výrazného překročení maximální povolené rychlosti, jízdy na červenou apod., g) Měl by ze své funkce odstoupit politik, který zavinil vážnou dopravní nehodu, h) který byl odsouzen v občanskoprávním soudním řízení pro pomluvu, i) který je veřejně dáván do souvislosti s nějakými nevyjasněnými finančními nebo majetkovými operacemi, ve kterých není zřejmé, zda byl či nebyl porušen zákon, j) který je veřejně dáván do souvislosti s nějakou trestnou činností?, k) Měl by ze své funkce odstoupit politik, jehož blízký příbuzný se dopustil úmyslného trestného činu?, l) Měl by ze své funkce odstoupit politik, který byl obviněn ze spáchání úmyslného trestného činu nesouvisejícího s jeho funkcí a politickou činností, např. z ublížení na zdraví, krádeže, pojistného podvodu apod., m) který byl soudně shledán vinným ze spáchání úmyslného trestného činu nesouvisejícího s jeho funkcí a politickou činností, n) který byl obviněn z trestného činu v souvislosti s výkonem jeho funkce a politickou činností, např. z korupce, ze zneužití pravomoci veřejného činitele apod., o) který byl usvědčen z trestného činu v souvislosti s výkonem jeho funkce a politickou činností?“. Možnosti odpovědí: „rozhodně souhlasí“, „spíše souhlasí“, „spíše nesouhlasí“, „rozhodně nesouhlasí“, „neví“.

obvinění z trestného činu, který se přímo váže k výkonu funkce daného politika, kdy s rezignací souhlasí celkem 94 % Čechů (80 % „souhlasí rozhodně“, 14 % „spíše souhlasí“). 93 % lidí projevilo souhlas s odstoupením politika, pokud je obviněn z trestného činu nesouvisejícího s výkonem funkce (v tomto případě však rozhodný souhlas není tak výrazný – 69 % a 24 % „spíše souhlasí“). Veřejnou spojitost s trestnou činností již čeští občané nevnímají tak závažně jako výše uvedené důvody týkající se trestných činů. Souhlasné stanovisko s rezignací zastává 88 % (jen 52 % „souhlasí rozhodně“, 36 % „souhlasí spíše“).

V očích veřejnosti je též poměrně vážně viděno neoprávněné užívání titulu (pro rezignaci politika by v takové situaci bylo 88 % osob). Podobně je vnímána i úmyslná lež – souhlas s odstoupením vyjádřilo 86 % Čechů.

Tři čtvrtiny (75 %) lidí se domnívají, že by politik měl rezignovat, pokud se dopustí opilecké výtržnosti. Téměř tentýž podíl Čechů (72 %) pak sdílí stejný názor ohledně nevyjasněných finančních a majetkových záležitostí. Zavinění vážné dopravní nehody je pádným důvodem pro 70 % Čechů. 67 % lidí se dále domnívá, že odstoupení by mělo následovat poté, co byl politik odsouzen za pomluvu. U všech čtyř uvedených situací je proti odstoupení příslušného politika přibližně jedna pětina českých občanů (konkrétně - 21 % osob v případě opilecké výtržnosti, 19 % u nevyjasněných majetkových poměrů, 20 % v případě zavinění vážné dopravní nehody a 23 % v souvislosti s odsouzením pro pomluvu).

Pokud se politik dopustí nevhodného chování, vulgarismů apod., pak by měl odstoupit podle 64 % českých občanů. Téměř třetina (30 %) však sdílí opačný názor a s rezignací politika z tohoto důvodu nesouhlasí.

Na druhé straně přestupek, nevěra a trestná činnost příbuzného jsou tři důvody, u kterých v rámci české veřejnosti převládá nesouhlasný postoj s rezignací daného politika. Více jak polovina obyvatel ČR (51 %) nepovažuje za nutné, aby politik odstoupil poté, co spáchá přestupek (43 % smýšlí opačně). 58 % Čechů nevidí jako pádný důvod pro rezignaci nevěru (31 % osob ano) a konečně také trestná činnost příbuzného je slučitelná s výkonem funkce pro 64 % lidí (27 % je pro rezignaci).

Analýza třídění druhého stupně ukázala některé statisticky významné rozdíly. Z hlediska postojů k manželské nevěře byli častěji rozhodně pro odstoupení politika voliči KDU-ČSL a také ženy, spíše pro rezignaci jsou častěji příznivci KSČM a osoby nad 60 let. Naopak stoupenci ODS jsou relativně častěji rozhodně

proti. S odstoupením kvůli nevyjasněným majetkovým a finančním poměrům častěji spíše nesouhlasí lidé s dobrou životní úrovní. Podobná situace se vyskytuje i ohledně zavinění vážné dopravní nehody, kdy se lidé s dobrou životní úrovní častěji domnívají, že politik by rozhodně neměl skládat funkci a dále také v případě veřejného spojování politika s trestnou činností, kdy opět Češi s dobrou životní úrovní jsou častěji spíše proti rezignaci. Opilecká výtržnost, společensky nevhodné chování a odsouzení pro pomluvu jsou tři důvody, u kterých se lidé se špatnou životní úrovní častěji vyjadřují ve smyslu, že by politik měl rozhodně odstoupit. V případě úmyslné lži se opět především Češi se špatnou životní úrovní domnívají, že by toto jednání mělo vést k rezignaci, osoby vysokoškolsky vzdělané pak častěji zastávají opačné stanovisko.

Postoje české veřejnosti k aférám, které by měly vést k rezignaci politiků ze svých funkcí, zjišťovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění též v březnu 2005². Z tabulky 1 je patrné, že podíl souhlasu s důvody pro složení politické funkce se oproti předchozímu šetření příliš nezměnil, a výsledky jsou srovnatelné. K výraznějšímu posunu došlo pouze v případě úmyslné trestné činnosti příbuzného - v roce 2005 vyjádřilo souhlas s odstoupením 40 % osob, zatímco v současnosti jde pouze o 27 %.

Tabulka 1: Důvody pro odstoupení z politické funkce (pouze souhlasné odpovědi, v %)

	III/2005	III/2007
odsouzení za trestný čin související s výkonem funkce	97	98
odsouzení za trestný čin nesouvisející s výkonem funkce	96	96
obvinění z trestného činu souvisejícího s výkonem funkce	95	95
obvinění z trestného činu nesouvisejícího s výkonem funkce	90	93
veřejná spojitost s trestnou činností	89	88
neoprávněné užívání titulu	90	87
úmyslná lež	82	87
opilecká výtržnost	78	74
nevyjasněné finance, majetek	76	72
zavinění vážné dopravní nehody	74	70
odsouzení pro pomluvu	69	67
nevhodné chování, vulgarismy	64	64
přestupek	45	44
nevěra	26	31
trestná činnost příbuzného	40	27

Pozn.: Důvody jsou řazeny sestupně podle podílu souhlasných odpovědí v roce 2007.

² Znění otázky v březnu 2005 bylo totožné s aktuálním zněním v roce 2007 (viz. strana 2).